

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
pohjois-suomi.hao@oikeus.fi

Lausuntopyyntö 28.3.2024 (297/03.04.04.04.16/2023 344/03.04.04.04.16/2023)

Lausunto pohjavesivaikutusten selvittämisestä ja huomioon ottamisesta Kovasinkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavassa

Lausuntopyyntö

Hallinto-oikeus pyytää Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausuntoa valitusten johdosta koskien Iin kunnan yleiskaavapäätöstä (kvalt 6.2.2023 § 4, Osayleiskaava, li, Kovasinkankaan tuulivoimapuisto) siltä osin kuin niissä on kysymys pohjavesivaikutusten selvittämisestä ja huomioon ottamisesta Kovasinkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavassa. Hallinto-oikeus pyytää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta kannanottoa erityisesti seuraaviin kysymyksiin:

1. Mikä merkitys elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen käsityksen mukaan on asiassa laaditulla maatulkuotusraportilla (Geo-Work Oy, 26.10.2022) ja mitä vaikutuksia raportilla on yleiskaavan toteuttamisen pohjavesivaikutusten kannalta?
2. Mikä on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen käsitys yleiskaavan lainmukaisuudesta pohjavesivaikutuksia koskevien selvitysten ja vaikutusten osalta?
3. Onko osayleiskaavan pohjavesialueita koskeva kaavamääräys, joka sisältyy pv-alueita koskeviin määräyksiin, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen käsityksen mukaan riittävä ja yksiselitteinen turvaamaan pohjaveden määrällisen ja laadullisen tilan kaavan toteuttamisessa? Onko kaavamääräystä ELY-keskuksen näkemyksen mukaan pidettävä edelleen riittävänä, kun otetaan huomioon edellä mainitusta maatulkuotusraportista ilmenevät tiedot?

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus lausuu asiasta seuraavaa

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus (jäljempänä ELY-keskus) toteaa, että Tiironkankaan ja Välikankaan pohjavesialueet ovat erittäin tärkeitä Iin kunnan vedenhankinnan kannalta. Yli puolet Iin vesiliikelaituksen toimittamasta talousvedestä on peräisin Tiironkankaan, Välikankaan ja Ritokankaan pohjavesialueilta. Tiironkankaan pohjavesialueella sijaitsee kaksi vedenottamoaa,

3.5.2024

joiden etäisyydet lähimpään suunniteltuun voimalaan on noin 1 km ja noin 1,8 km. Välikankaan pohjavesialueella sijaitsevalta vedenottamolta etäisyys lähimpään suunniteltuun voimalaan on noin 740 metriä. Tiironkankaan ja Välikankaan pohjavesialueet ovat niin kemiallisesti kuin määrällisestikin hyvässä tilassa, sillä alueilla on melko vähän ihmistoimintaa vedenottoiminnan lisäksi. Tiironkankaan pohjavesialueella on ollut aiemmin maa-aineksenottoiminta, mutta nykyään alueella ei ole voimassa olevia maa-aineksenottolupia. Vesienhoitolain mukaan hyvässä tilassa olevien pohjavesialueiden tilaa ei saa heikentää. Haitalliset toiminnot tulee suunnata pohjavesialueiden ulkopuolelle. Myös pohjaveden pilaamiskielto (Ympäristönsuojelulaki 17§) on ehdoton. Pohjaveden pilaamiskielto sisältää vaaran aiheuttamisen kiellon, eikä toiminnan tarvitse aiheuttaa konkreettista pilaantumista ollakseen pilaamiskiellon vastainen.

ELY-keskuksen käsityksen mukaan pohjavesialueille tai niiden välittömään läheisyyteen, ei tule sijoittaa tuulivoimaloita, sillä niihin liittyy sekä rakentamisen että käytön aikaisia pohjavesiriskejä. Tuulivoimalat sisältävät öljyjä ym. pohjavedelle haitallisia aineita, joita onnettomuuden/laiterikon vuoksi saattaa päätyä pohjaveteen. Lisäksi voimaloiden perustukset ovat massiivisia ja niihin tarvittavan maankaivuutyöt saattavat aiheuttaa muutoksia pohjaveden määrään (pohjaveden haitallinen purkautuminen muodostumasta sekä virtausolosuhteiden muuttuminen). Sama koskee myös voimaloiden käyttöön tarvittavaa tiestöä ja muuta välttämätöntä hankkeen toteuttamiseen tarvittavaa rakentamista. Tiestön rakentaminen vaatii yleensä mittavia kaivuutöitä, jolloin riski pohjaveden määrällisen tilan muutokseen on olemassa. Myös työkoneiden ja kuljetusajoneuvojen vuoto-/onnettomuustilanteet ovat mahdollisia ja riski pohjaveden pilaantumiselle on ilmeinen. Mikäli tuulivoimaloita on tarkoitus sijoittaa pohjavesialueen läheisyyteen, tulee sijoituspaikan valinnan perustua riittäviin pohjavesiselvityksiin. ELY-keskus on ehdotusvaiheesta antamassaan lausunnossa todennut, ettei rannikon läheisyydessä sijaitsevien peitteisten muodostumien (mukaan lukien Tiironkangas ja Välikangas) tarkkaa laajuutta tiedetä, mikä aiheuttaa epävarmuutta lähelle pohjavesialuetta suunniteltujen toimenpiteiden haitattomuudesta.

ELY-keskus tuo esille, että maatulkuutus antaa hyvän yleiskuvan luotauslinjoilla esiintyvistä maalajeista kerrospaksuuksineen. Maatulkuutuksen yhteydessä käytetään yleensä kairaustietoja ja leikkaushavaintoja, joilla saadaan tarkennettua ja varmistettua luotauksen antamia tietoja maa- ja kallioperästä. Geo-Work Oy on tehnyt Tuulivoima Oy:n toimeksiannosta maatulkuutuksia suunnitellulla Kovasinkankaan tuulivoimapuistoalueella ja sen läheisyydessä 1.10.-12.10.2022. Maatulkuutusraportissa on esitetty topografiaan sidotut pituusleikkaukset tulkintoineen metrimittakaavassa sekä aikamittakaavassa oleva tutkaprofiili tulkintoineen. Tehdyn maatulkuutuksen tulokset ovat suuntaa-antavia, sillä maatulkuutalinjoja ei ole sidottu maaperäkairauksiin eikä maaperäleikkaushavaintoja ole käytetty. Tämä käy ilmi Geo-Work Oy:n raportista. Maatulkuutusraportissa ei ole tietoa alueen pohjavesipinnoista, eikä pohjavesipintaa ole tuotu luotauslinjoille, minkä vuoksi pohjavesialueita lähimmäksi suunniteltujen tuulivoimala-alueiden hydrogeologinen yhteys Tiironkankaan ja Välikankaan

3.5.2024

pohjavesialueisiin jää epäselväksi. Lähimmäksi suunniteltujen tuulivoimaloiden rakentamisen vaikutuksia Tiironkankaan ja Välikankaan pohjavesialueisiin ei voida näillä tiedoilla arvioida riittävällä tavalla. ELY-keskuksen ehdotusvaiheesta antamassa lausunnossa (21.9.2022) esitettyä yhteydenottoa tehtävistä tutkimuksista sekä tehdyistä tutkimuksista pyydettyä ELY-keskuksen lausuntoa ei ole ELY-keskuksen käsityksen mukaan huomioitu. Maatutkaluotaus on tehty lausunnon antamisen jälkeen, mikä olisi mahdollistanut ELY-keskuksen kannanoton ja lausunnon pyytämisen ja huomioimisen tehtyyn tutkimukseen (maatutkaluotaus).

Kovasinkankaan tuulipuiston osayleiskaava on laadittu maankäyttö- ja rakennuslain 77 a §:n mukaisena, jolloin sitä voidaan käyttää suoraan rakennusluvan myöntämisen perusteena. ELY-keskuksen käsityksen mukaan pohjavesivaikutusten kannalta olennaiset tutkimukset olisi tullut tehdä ennen Kovasinkankaan tuulivoimapuiston kaavan hyväksymistä. ELY-keskuksen käsityksen mukaan toteutettu tuulivoimapuiston yleiskaava ei riittävästi ohjaa tuulivoimarakentamista alueella erityisesti Tiironkankaan ja Välikankaan pohjavesialueiden läheisyydessä, sillä pohjavesivaikutuksia ei ole riittävällä tavalla selvitetty.

Pohjois-Pohjanmaan Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan ehdotuksessa suunniteltu Kovasinkankaan tuulivoimapuiston alue on osoitettu osittain tuulivoimaloiden alueeksi (tv-1, 381), kuitenkin niin että alue rajautuu merkittävästi etäämmälle Tiironkankaan ja Välikankaan pohjavesialueista. Myös lin strateginen yleiskaava 2040 ehdotuksessa, joka on tällä hetkellä nähtävillä, potentiaaliset tuulivoima-alueet on niin ikään rajattu pohjavesialueiden ulkopuolelle. Kovasinkankaan tuulivoimapuisto on edellä mainitussa ehdotuksessa rajattu rakennettuna tai luvitettuna tuulivoimaloiden alueena poiketen edellä esille tuoduista pohjavesialueiden ulkopuolelle rajatuista tuulivoima-alueista.

ELY-keskus toteaa, että tuulivoimaloiden rakentamisen haitallisuuteen tai haittomuuteen lähellä sijaitseville Tiironkankaan ja Välikankaan pohjavesialueille ei voida ottaa kantaa puutteellisen tiedon vuoksi. Voimaloiden rakennuspaikkojen hydrogeologinen yhteys pohjavesialueisiin tulee selvittää tarkentamalla alueen maaperätietoja sekä pohjavesipintoja maatutkalinjoilla L4.1, L5 ja L6. ELY-keskuksen käsityksen mukaan rakentamisen haittomuus voidaan todeta, mikäli hydrogeologisen yhteyden katkeaminen voidaan lisäselvityksin osoittaa. Tämän vuoksi asia on syytä palauttaa kuntaan jatkovalmistelua varten. ELY-keskuksella ei ole olemassa olevan tiedon perusteella huomautettavaa annettuihin kaavamääräyksiin eikä näe sitä tarpeelliseksi, mikäli asia palautetaan kuntaan jatkovalmisteluja varten.

ELY-keskus painottaa Tiironkankaan ja Välikankaan pohjavesialueiden merkitystä yhdyskuntien vedenhankinnalle ja toteaa, että pohjavesialueiden sekä niillä sijaitsevien vedenottamoiden käyttökelpoisuus tulee voida taata nyt ja tulevaisuudessa.

3.5.2024

POPELY/2684/2019

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Maria Ekholm-Peltonen ja ratkaissut yksikönpäällikkö Antti Petänen.

Liitteet

Asiakirjan sähköinen hyväksymismerkintä

Tämä asiakirja POPELY/2684/2019 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POPELY/2684/2019 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Ekholm-Peltonen Maria 03.05.2024 14:17

Ratkaisija Petänen Antti 03.05.2024 14:28